

MARLOWE ALS SPION

Charles Nicholl, *The Reckoning. The Murder of Christopher Marlowe*. Londen, Cape, 1992. Prijs £ 19.99.

Het tragische en bewogen leven van Christopher Marlowe, die terecht als de meest prominente voorloper van Shakespeare wordt beschouwd, heeft alle kenners van de Elizabethaanse literatuur geboeid en het boek van Charles Nicholl legt hiervan een treffend getuigenis af. Marlowe, die in 1593 gedurende een twist in een taveerne in Deptford werd vermoord, is de auteur van een aantal toneelstukken die niet nauwkeurig kunnen gedateerd worden. Zo werd *Faustus* waarschijnlijk omstreeks 1587 geschreven en opgevoerd, maar het stuk zelf werd pas tien jaar na zijn dood in 1604 gepubliceerd. Marlowe was een spion die in heel West-Europa actief kon zijn in een periode waarin Engeland nog altijd op voet van oorlog met Spanje leefde. *The Reckoning* is om vele redenen een uitstekend boek: het is boeiend geschreven en bevat een groot aantal interessante commentaren op de Elizabethaanse pamflettenliteratuur, een taak waarop Nicholl voorbereid was door de biografie van Thomas Nashe, getiteld *A Cup of News*.

De titel *The Reckoning* gaat terug op een passage in Shakespeares *As You Like It*, III, iii waarin wordt gezegd: "It strikes a man more dead than a great reckoning in a little room". Marlowe kwam inderdaad aan zijn einde door de rekening die hem in een kleine kamer in Deptford werd gepresenteerd.

Koningin Elizabeth had een spionagenet opgezet met aan het hoofd Sir Francis Walsingham, die in april 1590 overleed. De spionnen waren actief in Engeland zowel als op het vasteland; en alle tijdgenoten van Shakespeare waren sterk geïnteresseerd in wat zich aan de andere kant van het Kanaal afspeelde, de zogenaamde "Dutch Wars", waarin Farnese, hertog van Parma, met een huurleger de Engelsen en Nederlanders bevocht. Een belangrijke datum in het conflict met Spanje is 1578: in januari van dat jaar was er de slag van Gembloux, waarbij Don Juan van Oostenrijk (gouverneur van de Nederlanden, aangesteld door Filips II van Spanje) succes boekte. Don Juan stierf op 1 okt. 1578 waarna Alexander Farnese, hertog van Parma, het roer als gouverneur-generaal in handen nam. In 1578 voltrok zich de "verzoening" van de Waalse provinciën, die zich voortaan, dank zij de diplomatie van Farnese, aan de zijde van de Spaanse koning opstelden. Het is verklaarbaar dat Nicholl zich occasioneel al eens vergist door te denken dat Douai, Arras, Terwaan en andere plaatsen in Frankrijk lagen. Deze plaatsen waren na 1578 onder de controle van Farnese (die stierf in nov.-dec. 1592). Zo spreekt Shakespeare

in *Hendrik VI*, deel I, I, i, 137 van een “base Walloon”, een flagrant anachronisme, omdat in het leger dat nabij Orléans vocht in 1492, helemaal geen Walen aanwezig waren. Het was het huurleger van Farnese dat voor een deel uit “base Walloons” bestond.

Na de dood van Marlowe zou een ander dichter-dramaturg zich als spion ontpoppen, namelijk Cyril Tourneur, die in het aanvangsstadium van het beleg van Oostende in de stad aanwezig was en er het pamflet *Extremities* schreef (in dec.-jan. 1601-1602). Het toneel van de spionage-activiteiten ligt na 1592 overwegend in de Nederlanden, zodat Nicholl kan schrijven dat de spionnen zich “als een wolk van insecten” verspreidden in Brussel, Antwerpen en Vlissingen (p. 224).

Willem SCHRICKX